

Spreeuwenballet van Johannes Bosgra uit Burgum blikvanger in Shanghai

Ze 'vliegen' maar door, de hele wereld over: de dansende spreeuwen die Johannes Bosgra uit Burgum in het blauwe uurtje fotografeerde. Na eerder onder meer al in Parijs, Moskou en San Francisco, zijn ze nu naast werk van Erwin Olaf en andere Nederlandse topfotografen in Shanghai te zien.

● Diane Romashuk ● Johannes Bosgra, Ruben Lundgren

Enen meter lange print van een van zijn foto's siet een buitenmuur van het Shanghai Center of Photography. Het is de blikvanger voor de tentoonstelling *Xi Imagined* in China's grootste stad. En dat niet alleen, zijn tien foto's van een zwerm dansende spreeuwen hangen bij binnenkomst in het fotomuseum „direct links, in de grote zaal”, vertelt Johannes Bosgra. „Toch wel een ereplekje.”

Ze verkeren ook in goed gezelschap. In totaal doen elf Nederlandse fotografen mee aan de tentoonstelling, onder wie internationaal befaamde namen als Dana Lixenberg, Viviane Sassen en Hans Eijkelboom.

Van Erwin Olaf wordt een videowerk getoond waartoe een bus lopen opbloeit en weer verwelkt, weet Bosgra. Dat Olaf zijn rechtstreekse buurman is in het museum, maakt de expositie voor hem ook tot een hoogtepunt. „Hij is van de geësceneerde fotografie, ik van de natuurlijke, maar het valt alleen maar te bewonderen hoe hij het vaak naar een hoger plan heeft getild.”

Ni Imagined is georganiseerd door de Nederlandse Ambassade, ter ere van vijftig jaar diplomatieke betrekkingen met China. „Curatoren Ruben Lundgren en He Yining kregen specifiek de opdracht mee om een heel breed, anders en divers beeld van Nederland te laten zien.”

Zodoende hangen in het museum bijvoorbeeld ook foto's van Gilles Tjepenberg, die van Curaçao afkomstig is, en van Marvel Harris die non-binair door het leven gaat, vertelt Bosgra. „Identiteit, architectuur en kolonialisme zijn onderwerpen die aan bod komen,

maar ook de natuur en het verlies van biodiversiteit.”

Zijn spreeuwenfoto's passen binnen die laatste categorie. Bosgra begon zijn 35 werken tellende serie *Murmurations* in 2020, vlak voordat de coronapandemie uitbrak. „Tijdens een dagje in het Büttenfjeld bij Feanwâlden zag ik duizenden spreeuwen, ofwel 'in protte protters', dansen in de lucht. Doorgaans gaat er een heel proces aan mijn fotografie vooraf, nu maakte ik gewoon wat foto's. Puur voor mezelf.”

Thuis bekeek hij ze op zijn computer. „Toen vielen de patronen, het ritme en de abstracte vormen erin me op.” Hij deelde de resultaten online. „Vervolgens kreeg ik er zoveel positieve reacties op, ook van professionele fotografen, dat ik dacht: ok, misschien zit hier nog wel meer in.”

Blauwe uurte

Vanaf dat moment bracht hij vele avonden in het Büttenfjeld door. „Want het is niet altijd een even mooi ballet wat de spreeuwen laten zien.” Het juiste moment én de juiste plek vinden om ze te fotograferen was een uitdaging. „Ik wilde ze graag van onderen vangen, in het blauwe uurte, tegen alleen een heiderblauwe lucht.”

De spreeuwen deden ook hun duif in het zakje. In zijn foto's lijken ze soms willekeurige vormen, maar soms ook figuren als een ballerina, een water spuitende walvis of een hoofd te verbeelden. „De meest gestelde vraag is of ik dat zo heb gefotostopt. Niet dus.”

De serie neemt een bijzondere plek in binnen zijn oeuvre. Bij voorkeur neemt Bosgra zijn camera mee naar desolate plekken, waar hij

doorgaans bomen en zeegezichten fotografeert. „Het allerleefst bezoek ik afgelegen eilanden, zoals de Faeröer eilanden of de Azoren. Antarctica was ook fantastisch. Hoe ruwer en wilder het landschap, hoe beter. In de daadwerkelijke natuur voel ik me helemaal thuis.”

Esthetiek staat in zijn foto's voorop. „Als ik een landschap zie, hoor ik daar klassieke muziek bij in mijn hoofd. Het gevoel dat bijvoorbeeld een Arvo Pärt in mij oproept, wil ik dan ook vangen in beeld. Ik weet dat dat niet lukt, muziek komt directer binnen, maar dat is wel waar ik naar streef.”

Om dezelfde reden abstraheert hij zijn landschappen en komt hij vaak uit bij monochromen. „Abstractere beelden raken vaak meer aan het gevoel.”

Met schoonheid verleden

Ook de relatie tussen mens en natuur licht hij graag uit. „Als jongetje dwaalde ik al uren en uren rond tussen de bomen in de tuin van mijn ouderlijk huis in Hurdegaryp. Daar is mijn liefde voor de natuur ontstaan.”

Maar in het weideland eromheen zag hij ook de gevolgen van menselijk ingrijpen in de natuur. „De grutto's en kievit die daar vroeger broedden, zijn er nu niet meer. Ook spreeuwen zijn er minder.”

Daarom bracht hij ze graag in beeld. „Als we niks doen verdwijnt de natuur, maar ik zal niet snel de plastic soep in zee fotograferen. Ik wil met schoonheid verlieden.”

Natuurfotograaf van het jaar

Aan aandacht voor zijn werk in elk geval alvast geen gebrek, zowel in Fryslân als ver daarbuiten. Bij fotowedstrijden in onder meer Rusland

Het juiste moment én de juiste plek vinden om de spreeuwen te fotograferen was een uitdaging

gaande communicatie met het Chinese publiek aan te gaan. Belangrijke zaken zoals biodiversiteit maar ook racisme worden daarbij niet geschuwd. Ik zie het als een mogelijke druppel op de gloeiende plaat, een kans om mee te geven hoe wij in Nederland tegen de thema's die aan bod komen aankijken.”

Voor november staat een solo-expositie van *Murmurations* in Sydney gepland. Maar ondertussen is Bosgra's werk ook gewoon dichtbij huis te zien. Tot en met 4 september toont Het Fotolokaal in Tjerkwerd spreeuwen en landschappen van zijn hand.

Grote musea

Bosgra leerde zichzelf fotograferen met behulp van mentoren, zoals kunstenaars Christiaan Kuitwaard, Tjibbe Hooghiemstra en recent Bruno Doedens, artistiek leider en bedenker van Arcadia's bomenproject *Bosk*. Momenteel heeft hij er nog een eigen onderzoeksbureau naast, maar in de toekomst zou hij graag van de kunstenaars willen leven.

In 2019 maakte hij van zijn verstilde landschappen videowerken voor componist Philip Glass en pianist Felco Deutekom. Dat bracht zijn werk al naar bekende concertzalen als het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam, de Tonhalle in Düsseldorf en de New World Symphony Hall in Miami. Het is zijn droom om met zijn foto's ook de grote musea te bereiken. „Foam zou bijvoorbeeld fantastisch zijn.”

Omstreden

Niet essentiële reizen naar China worden vanwege corona nog afgerazen. Als de situatie verbetert, overweegt Bosgra de expositie in Beijing met eigen ogen te gaan zien. China is momenteel ook een omstreden land, realiseert hij zich. „De tentoonstelling is tegelijkertijd gemaakt vanuit de ambitie om diep-

De zwermen lijken soms een ballerina, walvis of hoofd te verbeelden. Het lijkt gefotostopt. „Niet dus.”

● Landschappen en spreeuwen van fotograaf Johannes Bosgra zijn tot en met 4 september ook te zien in Het Fotolokaal in Tjerkwerd, zie verder www.johannesbosgra.com